

HUDOBNÝ ŽIVOT 72

14

24. VII. 1972 ● Roč. IV. ● Cena Kčs 2,—

Z programu Zväzu slov. dramatických umelcov V strede pozornosti — pracujúci človek

Dňa 24. júna t. r. bol v Bratislave zjazd Zväzu slovenských dramatických umelcov. Nakoľko mnohé body programu ZSDRU majú všeplatnú adresnosť a dotýkajú sa aj hudobného umenia, vyberáme niekoľko najaktuálnejších výňatkov zo spomínaného programu, ktorý má o. i. stimulovať činnosť aj hudobno-dramatických umelcov.

... Ide nám o umenie, ktoré dokáže zaujať myseľ a rozozvučať city širokých vrstiev našich pracujúcich. Nechceme vo svojej tvorbe znižovať kritériá a prispôbovať sa neskúsenému divákovi, ale naopak, rozširovať vedomosti, pocit triednej spolupatričnosti a estetické nároky nášho pracujúceho človeka. V strede našej pozornosti musí byť preto socialistická súčasná tvorba a hrdinom našich čias pracujúci človek.

***

... V tejto súvislosti sa treba jednoznačne vysloviť k otázke socialistického realizmu. S jeho nástupom v našom umení je nesporné spojený kvalitatívny predel, počiatok široko rozvetveného prúdu nášho socialistického umenia.

***

... Začiatkom päťdesiatych rokov prenikli niektoré vulgarizácie do výkladu socialistického realizmu, to však neznačí, že by sme sa ho mali zrieknuť, naopak, treba ho teoreticky objasňovať a predovšetkým tvorivo uplatňovať v samotnej tvorbe. Socialistický realizmus považujeme za tvorivú metódu, ktorá umožňuje umelcovi pravdivo zobraziť skutočnosť v jej dynamickom pohybe. Aj keď v zásade vychádza z realistických tradícií pokrokového umenia, neobmedzuje sa na jeden štýl a neuzatvára sa pred výdobytkami moderného umenia. Vyžaduje však dôsledne rešpektovať marx-leninské požiadavky straníckosti a ľudovosti v umení. Plne si uvedomujeme, že v umení sa nedá prikazovať a teda nečakáme masové prihlasovanie sa k tejto tvorivej metóde. Sme však presvedčení, že umelci s marxistickým rozľahdom a s angažovaným spoločenským postojom sa budú k

socialistickému realizmu nielen hlásiť, ale ho tiež tvorivo uplatňovať a teoreticky ďalej rozvíjať. Jednoznačnejšie stanoviská v tomto smere očakávame od našich teoretikov a kritikov — najmä aplikáciu tejto metódy v praktickom posudzovaní a hodnotení našej každodennej tvorby.

***

... Bude nevyhnutné zamýšľať sa nad dobudovaním nášho umeleckého školstva. V tomto smere urobila niektoré iniciatívne opatrenia Vysoká škola múzických umení. Zostávajú však nedoriešené viaceré otázky ako napr. výchova bábkohercov, ktorých máme na Slovensku povážlivo nedostatok, výchova mladého baletného dorastu založením talentovej internátnej školy na báze ZDS-ky a Gymnázia atď.

***

... Akčný rádius zväzu možno a bude nevyhnutne rozšíriť. Aj keď v centre jeho pozornosti zostanú otázky ideovo-umelecké, nemožno obchádzať ani praktické otázky, ako je sociálne zabezpečenie členov, študijné možnosti doma i v zahraničí, možnosti rekreačného pobytu atď.

***

... Naša opera sa môže opierať o vynikajúcu tvorbu takých renomovaných skladateľov ako je Eugen Suchoň a Ján Cikker. V oblasti hudobno-zábavného divadla zaznamenávame väčšie úspechy inscenačné ako dramaturgické, hoci ide o jeden z najvzhládavanejších žánrov. Veľa podľznosti máme v tvorbe pre najmenších divákov, tu je okruh autorov neúmerne malý a úroveň uvádzaných diel často nepostačujúca.

***

... Krízový vývin v posledných rokoch poznačil v značnom rozsahu oblasť divadelnej teórie a kritiky, počet marxis-

O veľkých koncertoch v Bratislave píšeme vo vnútri čísla.

Snímka: K. Vyskočil

ticky orientovaných kritikov je pomerne malý. V zmysle rezolúcie XIV. zjazdu KSČ významnú úlohu pri rozvinutí aktivity umeleckého frontu a tvorbe nových socialistických diel, ako aj pri širšom umeleckých hodnôt medzi najširšou vrstvou obyvateľstva, musí zohrať umelecká kritika. Očakávame od nej, že prispeje k ujasneniu základných kritérií marxistickej estetiky, k rozpracovaniu a rozvinutiu metódy socialistického realizmu a jej uplatnenia v súčasných podmienkach našej kultúry a umenia.

***

... Zvýšenú pozornosť bude náš zväz venovať mladej umeleckej generácii, ktorej vstup do života bol v mnohom poznamenaný negatívnymi vplyvmi vo vývine našej spoločnosti a umenia. Treba preto hľadať vhodné formy ideovo-výchovného pôsobenia na mladých umelcov, na odstránenie škodlivých nánosov a falošných predstáv o poslaní umenia, priaznivo a tvorivo tejto generácii priblížiť základy marxistickej estetiky, zamerať ich talent a ambície na plné uplatnenie v oblasti spoločensky angažovaného umenia.

Vyznamenania SND

Ústredný výbor KSČ, vláda ČSSR a ÚR ČS ROH udelili k 50. výročiu vzniku KSČ kolektívu orchestra Slovenského národného divadla za pracovnú iniciatívu a dosiahnuté výsledky titul Kolektív 50. výročia vzniku KSČ. Súčasne za pracovnú iniciatívu a dosiahnuté výsledky k 50. výročiu vzniku KSČ udelil diplom dirigentovi SND Viktorovi Málkovi, predsedovi ZV ROH Františkovi Vlašičovi a riaditeľovi SND Jánovi Kákošovi.

Po dvadsiatich rokoch, sa 10. júna t. r. predstavil v Bratislave so svojím najnovším programom poľský ľudový umelecký súbor Mazowsze. Za 24 rokov existencie vystupoval v 36 krajinách.

Typickými znakmi vystúpenia tohto súboru sú okrem temperamentného vystupovania i nádherné kostýmy. Predstavitel súboru, prijal minister kultúry SSR Miroslav Válek. Druhá snímka predstavuje členov súboru na javisku divadla P. O. Hviezdo slava.

Snímky: ČSTK

MARIÁN JURÍK

Moskovské leto a LENINGRADSKÉ BIELE NOCI

Sú naozaj biele a leningradské. Bohatá, krásna architektúra mesta, slávne hudobné tradície, čulý turistický ruch, rušný život za teplých a bielych nocí vytvárajú pôsobivú atmosféru festivalového diania. Leningrad je mesto umenia a kultúry. Desiatky divadiel a koncertných siení s jedinečnou akustikou a monumentálnou architektúrou priam lákajú. Dostať sa na festivalové podujatie však nie je ľahké. Stovky turistov a zahraničných hostí prúdia večerom do Akademického divadla opery a baletu S. M. Kirova, do

Veľkej alebo Malej sály filharmonie, do Malého akademického divadla opery a baletu, do modernej a obrovskej Veľkej sály „Októbrov“ i do neďalekého Petrodvorca, letného sídla Petra Veľkého.

Avšak skôr, ako sa dotkneme leningradského festivalu, rád by som sa zmienil o dvoch moskovských koncertoch.

ČAJKOVSKIJ A NOVÁ GENERÁCIA

Koncertná sezóna (myslia sa tým abonentné a iné pravidelné koncerty, pretože v Moskve

je aj v lete čulý hudobný život) sa chýlila ku koncu. Zhodou okolností mal som možnosť navštíviť dva koncerty laureátov interpretačných súťaží. Nie náhodou hrali všetci diela Petra Iljiča Čajkovského (jeho tvorba je zastúpená v drvivej väčšine koncertných programov). Ide o laureátov Medzinárodnej súťaže P. I. Čajkovského a každý predniesol s odstupom, po rokoch, súťažnú skladbu. Zaujímavé na koncertoch bolo to, že boli pripravené pre domáce publikum — veľmi početné — s vrcholnou umeleckou zodpovednosťou

(akou by sa mohli pýšiť najhonosnejšie svetové festivaly). Najprv to bol koncert vo Veľkej sále moskovského konzervatória s Moskovskou filharmoniou. Za dirigovania Ivana Špillera hrali: Viktoria Jaglingová Rokokové variácie, Vladimír Spivakov husľový koncert a Jevgenij Mogilevskij klavírny koncert b. mol. Bol to sviatočný koncert novej špičkovej sovietskej interpretačnej generácie. Viktoria Jaglingová od svojho vystúpenia na Interpódii v Bratislave rapídne umelecky dozrieva, jej hra bola technicky takmer dokonalá.

zvukovo kultivovaná, detailne prepracovaná. I tie najnáročnejšie pasáže hrala s brilantnou ľahkosťou a zvukovou subtilnosťou. Myslím, že rokokové variácie som s takou samozrejmosťou ešte nepočul zahrať. Vladimír Spivakov je hviezdou; ešte len prišiel na pódium, a potleskom ho víťalo nielen publikum, ale aj orchestier!! Jeho hra má eleganciu, zrelý výraz, má jedinečné zvukové i technické dispozície. Slovom, je to huslista veľkého formátu, ktorý má otvorené dvere do celého sveta a ná-

(Pokračovanie na 3. str.)

Vybrali sme pre vás

Zo správy predsedu ÚR ČSROH s. Ing. K. Hoffmanna prednesenej na VIII. všeoborovom zjazde.

XVI. zjazd Komunistickej strany Československa zdôraznil potrebu obnoviť významnú spoločenskú a výchovnú funkciu umenia a kultúry a zásadu rozvíjať naše národné kultúry pri rešpektovaní špecifických čít a pri uplatňovaní jednotných leninských, triednych a internacionálnych princípov.

Februárové plénum ÚV KSČ zdôraznilo zodpovedný podiel oddielov na šírenie socialistickej kultúry a na utváranie socialistickeho spôsobu života.

V kultúrnom pôsobení odborov sa uplatňuje a prejavuje podiel robotníckej triedy na rozvoji kultúry a umenia. To predpokladá, aby odborové orgány a organizácie venovali kultúrnej činnosti väčšiu pozornosť, chápali ju ako nedeliteľnú súčasť všetkého, čo odbory robia.

Je treba dosiahnuť toho, aby sa kultúrna činnosť organizovala v každej základnej odborovej organizácii a účinnejšie sa využívali závodné kluby, domy kultúry a knižnice. Zvlášť v tých miestach, kde pôsobia odborové kultúrne zariadenia, sa musia uplatňovať základy nielen ako výrobné, ale i sociálne jednotky a musia ovplyvňovať miestne

kultúrne podmienky. Vyžaduje to rozvíjanie spolupráce s národnými výbormi a s miestnymi kultúrnymi inštitúciami. Účinné pôsobenie možno dosiahnuť iba tesným zomknutím závodných klubov a domov kultúry so závodmi a pracovnými kolektívami, zlepšením riadiacej práce národných výborov a rozšírením spoluzodpovednosti v organizácii za spoločné kultúrne zariadenie.

Abý bolo dosiahnuté zlepšenie činnosti odborových kultúrnych zariadení, musí sa ich spätosť so závodmi výrazne prejavovať angažovaným socialistickým obsahom, rozvíjaním tvorivých schopností pracujúcich.

Jedným z dôležitých momentov kultúrnej činnosti odborov je spolupráca s umelcami a tvorivými pracovníkmi, ktorých tvorba je socialisticke angažovaná. Pre odbory i pre týchto umelcov bude prospešné nadviazať pevnejšiu spoluprácu a rôznymi formami organizovať stretnutia pracujúcich s umelcami, podporovať zblížovanie profesionálnych umelcov so závodnými kolektívami ľudovej tvorivosti, organizovať prehliadky a výstavy, vyhlasovať ceny, konkurzy, tematicky zamerané úlohy na diela o robotníckej triede, hrdinoch práce a o živote pracujúcich. Tento cieľ sleduje aj rozhodnutie ÚRO o udeľovaní cien Antonína Zápotockého.

Zápisník

Dva júnové dni (8. VI. a 9. VI.) boli vyhradené pre VII. ročník Súťaže umeleckej tvorivosti vysokoškolákov pod egidou Ministerstva školstva SSR a Slovenského ústredného výboru SZM. Po východoslovenskom Prešove sa Trnava už po druhýkrát ujala súťaže a pre toto mesto, kde žil a pôsobil jeden z nestorov slovenskej hudby — M. Schneider-Trnavský, sa môže stať tradíciou, alebo zakotviť aspoň na určitý čas, kým sa súťaže neujme ďalšie mesto. Centrom diania a hostiteľom bola pedagogická fakulta UK, kde sa zišli vysokoškolskí študenti, aby v rámci zborového spevu a komorných orchestrov prakticky do-

Miešaný spevácky zbor Technik pri SVŠ v Bratislave s dirigentom V. Slujkom. Snímka: E. Barč

kumentovali svoje umelecké ambície. Zvláštnosťou tohtoročnej súťaže bolo upustenie od určovania poradí I.—III. miesta, čo pôvodne znamenalo v istom slova zmysle navonok efektne odmeňovanie za výkon. Za to sa siahlo po opatrení, ktoré predstavovalo lepšie rozvrstvenie uznání každému účastníkovi: ceny mohli byť udelené jednotlivu, cenu mohli získať aj viaceré zbery, jednotlivý zbor mohol získať aj viacero cien, každá cena nemusela byť udelená. Takéto zásady odmeňovania boli adekvátnejšie danej realite, ak uvážime fakt, že v podstate ide o súťaž amatérov. Cenu za ideovo-umelecky vysokohodnotný program získal Miešaný spevácky zbor Technik pri SVŠ v Bratislave i Akademický spevácky zbor UK v Trnave, cenu za cieľavedomú hudobno-pedagogickú činnosť v zborovom speve spevácky zbor Mladost pri PdF v Banskej Bystrici a Dievčenský komorný zbor Ponitran pri PdF v Nitre, cenu za kultúrno výchovnú činnosť udelila porota Miešanému maďarskému speváckemu zboru pri PdF v Nitre. V rámci súťaže komorných orchestrov porota rozhodla 1. miesto neudelit, 2. miesto udelila Komornému orchestru Collegium musicum PdF UK v Trnave pod vedením odb. as. J. Albrechta, ktorý získal osobitnú cenu za svoju dlhoročnú záslužnú pedagogickú činnosť pri rozvíjaní komornej hry. Druhé miesto získal aj Komorný orchester Technik pri SVŠ v Bratislave pod umeleckým vedením J. Drmolu a konečne 3. miesto Sláčikový komorný orchester PdF Univerzity P. J. Šafárika v Prešove pod vedením odb. as. F. Slavkovského.

Patrí k dobrým tradíciám súťaže pozvať (mimo súťaž) hosťa zo zahraničia. Tento rok to bol Zbor študentského zväzu pri univerzite v Helsinkách. Súbor má výborných sólistov, ktorí (spolu s niektorými ďalšími členmi) sú poslucháčmi Sibeliovej akadémie. Pod vedením svojho dirigenta Erkki Pulinena podal súbor na koncertnom vystúpení svedectvo veľmi dobrej kvality.

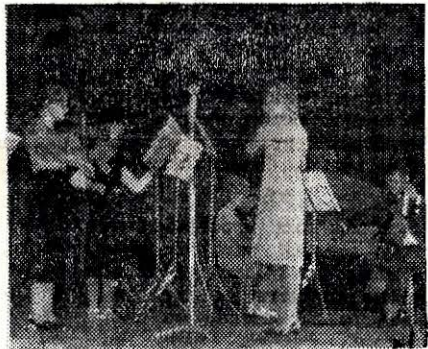
Trnavská súťaž priniesla so sebou poznatky a tým aj úlohy pre budúcnosť. Úprimný záujem o vážnu hudbu so strany študentov z pedagogických fakúlt (predpokladáme ho ako podmienku) a u študentov iných fakúlt je veľmi cenný.

V záujme o zborový spev nadväzujeme na nemalú domácu tradíciu, bolo by však žiaduce, aby sme si dobrú tradíciu vybudovali aj v pestovaní orchestrálnych hri. Malo by sa stať samozrejmosťou, ba pýchou univerzity vlastniť nielen dobrý vokálny súbor, ale v rovnakej miere podporovať (zo strany vedenia katedrií) existenciu a rast kvalitného inštrumentálneho súboru. Na budúci súťažiach SUTV by sa mohla paleta súťažných kategórií rozšíriť napr. o výtvarné umenie a pod., pretože podnecovanie umeleckej činnosti vysokoškolských-amatérov je dôležitou súčasťou súmerného rozvoja osobností každého mladého človeka.

V budúcnosti by sa preto malo pristúpiť aj ku koncentrovanej a širšej propagácii medzi vysokoškolskou mládežou na jednej strane a k aktívnemu zapojeniu študentov v samotnej organizácii súťaže na strane druhej. Súťaž môže splniť svoj pravý účel len v tom prípade, ak sa stane vecou samotnej študujúcej mládeže, ak bude mať spätný odraz, ak bude vedieť zaktivizovať a vzbudzovať v mladých ľuďoch záujem o umenie — a tým o kultúrne dianie našej krajiny.

I. ŠIŠKOVA

Od 28. marca do 9. júna t. r. stala sa Trnava svedkom IV. trnavskej hudobnej jari Mikuláša Schneidra-Trnavského. Málakedy sa pomerne v krátkom časovom úseku naskytne príležitosť vypočuť si špičky domáceho i zahraničného interpretácie umenia. Tak v Trnave účinkovali — s poprednými orchestrami SF a ŠF — vynikajúci sovietskí huslisti Igor Oistrach a Pavol Kogan. Pod záštitou ZSS bol 17. apríla t. r. autorský večer venovaný tvorbe národného umelca M. Schneidra-Trnavského. Okrem Slovenského filharmonického zboru vystúpili tu aj víťazky I. celoštátnej speváckej súťaže Trnava 71 — Anna Kratochvílová a Mária Turňová. V ten istý deň predstaviteľia mesta i ZSS otvorili pamätnú izbu M. Schneidra-Trnavského. O premiére programu Cameraty Slovaca dňa 24. apríla t. r. sme už v HZ písali. Umelci z Juhoslávie — Belehradské dychové kvinteto — predniesli skladby väčšinou menej známych autorov dňa 15. mája t. r. Tak, ako návštevníci boli nadšení krásnym umelec-

Komorný orchester Collegium musicum pri PFUK v Trnave. Snímka: E. Barč

kým prejavom srdečnosťou a skromnosťou sopranistky Helenity Olivaresovej (29. mája t. r.), tak bola umelkyňa nadšená záujmom publika (a najmä trnavskej mládeže) o jej vystúpenie. Zavesená záujmom publika (a najmä trnavská júna t. r. pod záštitou MŠ SSR, SÚV SZM a v spolupráci PF UK. Niesol sa v znamení VII. ročníka súťaže umeleckej tvorivosti vysokoškolákov (o akcii píšeme v tomto čísle HZ).

Úspech Trnavskej hudobnej jari závisí aj od záujmu publika, ktoré sa rozšírilo nielen o hudobnú mládež z trnavského Gymnázia, ale aj o študentov ostatných trnavských škôl a pracujúcich mnohých trnavských závodov.

Pri tejto príležitosti patrí poďakovanie za organizačnú prácu prípravnému výboru, čestnému predsedníctvu MNV, MsV KSS v Trnave a Mestskému domu osvetly, ktorého pracovníkom sa podarilo vybudovať tradíciu, robiacu česť kultúrnym dejinám starobylej Trnave.

A. VALOVÁ

Na čom pracujete?

... odpovedá Ján Mária Dobrodinský, hlavný zbormajster Slovenského filharmonického zboru.

— Začiatok sezóny 1972—73 bude pracovne dosť náročný. Ihneď po návrate z dovolenky budem pripravovať SFZ na zájazd do Ottobouru v NSR, kde spolu s orchestrom SF pod taktovkou L. Slováka odznie (27. VIII.) Beethovenova IX. symfónia. Popritom naštudujem štyri kantátové, posluchácky málo známe skladby Johanna Brahmsa, ktoré sa budú nahrávať na platne OPUS začiatkom septembra za dirigovania dr. H. Swarovského. A ďalej pôjde sezóna svojím obvyklým tempom: zájazd do Košíc s Carminou Buranou od C. Orffa, predvedenie Očenášovej symfónie O zemi a človeku v rámci BHS a konečne — v októbri — opäť IX. symfónia (trikrát) pod taktovkou L. Slováka, ale tentoraz v Prahe. Budú to zahajovacie koncerty prvej sezóny L. Slováka ako šéfdirigenta FOK a je veľmi milé, že si pozval na túto príležitosť práve SFZ. Popri týchto koncertoch s orchestrom si musím nájsť čas znovu naštudovať Šostakovičových X. poém, ktoré učia hudobnú výchovu v origináli, t. j. v ruštine.

M. MÉSÁROŠOVA

Z redakčnej pošty

Kabinet EŠU pri KPÚ v Banskej Bystrici usporiadal v dňoch 3.—5. júla 1972 prázdninové seminárne školenie učiteľov HN a spevu Ľudových škôl umenia Stredoslovenského kraja. Organizácia i materiálne zabezpečenie účastníkov, zaistenie vysokohodnotných lektorských kádrov uspokojilo aj náročnejších účastníkov školenia. Toto školenie prinieslo veľa nových cenných poznatkov z oblasti riešenia intonačných a rytmických problémov, ktoré sa tak často vyskytujú v praxi. Ďalej sme sa dozvedeli o veľmi progresívnych novovypracovaných spôsoboch rytmickej výchovy spojených s pohybom. Veľmi zaujímavá a výstižne priblížil spôsob vyučovania dejín hudby (v súvislosti s počúvaním prislušných skladieb) a spôsob vyučovania základov hudobných foriem a nauky o hudobných nástrojoch odborný asistent PF v Prešove Teodor Lipták. Potešila správa, že sa pripravuje k vydaniu učebnica HN pre 5.—7. ročník EŠU, ktorá doteraz v našej pedagogickej literatúre chýbala.

Vďaka za toto dobre zorganizované a po odbornej stránke kvalitne pripravené školenie patrí najmä vedúcemu Kabinetu pre EŠU pri KPÚ v Banskej Bystrici, prom. ped. Františkovi Šupíňovi a lektorom: Filipovi Rusnákovi a Teodorovi Liptákovi — odborným asistentom Pedagogickej fakulty v Prešove. GORDANA DAXNEROVÁ

Školská hudobná výchova:

Dobre vybudovaná knižnica je výdatným pomocníkom učiteľa v každodennej pedagogickej praxi. Zvyšuje jeho odbornosť i pedagogické majstrovstvo, zefektívňuje jeho prácu, lebo v knihách sú uložené bohaté skúsenosti vynikajúcich teoretikov i praktikov. Sú tam riešené problémy, s ktorými sa pri svojej práci stretáva.

Preto mnohí dobrí učitelia hudobnej výchovy si sústavné budujú odbornú knižnicu ihneď po príchode na školu.

I keď veľa učiteľov má dobre vybudovanú odbornú knižnicu, článok by mal byť akýmsi návrhom pre vyše 80 % učiteľov, ktorí učia hudobnú výchovu v mnohých okresoch neodborne, bez patričnej kvalifikácie.

Správny metodický postup je jedným z prvých a základných predpokladov úspešnej práce v hudobnej výchove. V tejto oblasti vydalo SPN v Prahe učebné texty: Metodika hudobnej výchovy v 6.—9. ročníku ZŠ. (Cena 12.—korún.) Je to základná príručka, ktorá by nemala chýbať ani v jednej knižnici. Hovorí o nasledujúcich otázkach — Pedagogické, psychologické a estetické predpoklady hudobnej výchovy. Didaktické otázky hudobnej výchovy. Metodika hudobnej výchovy. Metodika spevnej reprodukcie (i nácvik piesne). Metodika počúvania hudby s náukou o hudobných formách a nástrojoch. Hodina hudobnej výchovy. Mimotriánna a mimotriánna hudobná výchova.

Knižnica učiteľa hudobnej výchovy

Z oblasti dejín hudby nám — okrem iných diel — dobre poslúžia: Dejiny európskej hudby od Graciána Černušáka.

O dejinách slovenskej hudby podrobne pojednáva: Slovenská hudba od Ivana Hrušovského. Okrem prehľadu dejín hudby na Slovensku do 19. storočia, hovorí o týchto základných otázkach slovenskej hudby: Vznik slovenskej národnej hudby. Stará slovenská skladateľská generácia. Hudobný život na Slovensku v roku 1918—45. Nástup mladšej skladateľskej generácie. Skladatelia, tvorivé činní v oblasti opery, spevohry, hudby pre súbor, rozhlasovej a populárnej hudby. Hudobný život na Slovensku od roku 1945 podnes.

(Dokončenie na 8. str.)

... z triednych a stranických pozícií

MEDZI základné poučenia uplynulého obdobia patri poznatok, že oblasť kultúrneho života spoločnosti je frontom ostrého ideologického boja. Logika tohto zápasu nepripúšťa kompromisy medzi ideovými základmi socialistickej a buržoáznej kultúry a umenia. Teória, ktorú u nás propagovali predstavitelia pravých a protisocialistických síl o akomsi jednotnom nadriednom kultúrnom prúde v súčasnom svete, je nielen falšná, ale ako ukazujú naše skúsenosti, slúži ako nástroj na deštrukciu ideových princípov umeleckého pohybu socialistickej spoločnosti, ako kepienok na zastretie skutočných zámerov reakčných síl. Zápas medzi pokrokovými revolučnými silami súčasného ľudstva — na čele so svetovou socialistickou sústavou a reakčnými silami — na čele so súčasným imperializmom sa uskutočňuje vo všetkých oblastiach života spoločnosti — aj v kultúre a umení. To nás zaväzuje k tomu, aby sme ku kultúre a umeniu pristupovali vždy dôsledne z triednych a stranických pozícií a rozhodne čelili akýmkoľvek pokusom zastierať protiklady medzi pokrokovými a reakčnými tendenciami v kultúrnom pohybe ľudstva.

[Z vystúpenia vedúceho delegácie ÚV KSČ na zjazde ZSDRU — Ludovíta Pezlára]

... o metóde socialistického realizmu

METÓDA socialistického realizmu nie je výmyslom jednotlivca alebo skupiny, ale je logickým výstením umeleckej tvorby v podmienkach socialistickej spoločnosti. Táto tvorivá metóda nadväzuje na všetko pokrokové a hodnotné, čo vo svetovej kultúre vzniklo. Cez renesanciu, klasicizmus, romantizmus, osvietenec a kritický realizmus; cez všetky úspechy a vrcholky kultúry prišiel socialistický realizmus, aby si vzal ich humanizmus a demokratizmus, aby sa poučil z ich poetík a formálnych vynálezov a aby — koncentrujúc výdobytky skutočného umenia — dal ho raz navždy ľudu.

Metóda socialistického realizmu rozvíja mnohožánrovosť, mnohoštýľovosť a mnohostrannosť poetík. Vyplýva z objektívnych zákonitostí socialistickej revolúcie, z jej záujmov, ktoré sú nad všetkým. Všetku bohatosť umeleckej tvorby rozvíja na jednotnom základe. Nou je socialistický obsah ako základný predpoklad. Nou je životná objektívna pravda v jej dynamickom pohybe, v jej revolučnej perspektíve. Iba ten umelec postrehne hĺbku životnej pravdy a môže ju svojim talentom silne zobrazit, čo vníma a poznáva svet v jeho triednych protikladoch, straní onomu novému, vlieva do svojho umenia nefalšovaný, neprikrášľovaný životný optimizmus.

Obviňujú nás, že v umení chceme pestovať akýsi erárny optimizmus. Nič takého práve vyspelá socialistickej spoločnosti otvárajúca ľuďom perspektívy, nepotrebuje. Náš optimizmus prísť z hlbkej viery v človeka. Z tej viery, ktorou sú aj na dne tragiky predchnuti Sofokles, Shakespeare, Gorkij.

[Z vystúpenia Pavla Koyša na zjazde ZSDRU]

Venované kritike

Do Domova slovenských výtvarných umelcov v Moravanoch pozýval na dni 29. a 30. júna t. r. Slovenský hudobný fond. Pozvánka znela na seminár o hudobnej kritike a adresovali ju najmä mladým, na kritickom, recenzentskom poli prvé kroky podnikajúcej generácii. Venované teda mladým, ale súčasne i jedna z prvých, jedná z ešte stále mála možností hovoriť bližšie o veciach dnes najvyššie aktuálnych nielen v hudobnom živote, ale aj pre všetky oblasti života našej kultúry. Cieľom i nábojom seminára sa takto stalo nielen podnetné pretraktovanie zásad i problematiky hudobno-kritickej praxe každodenného života, ale v prvom rade dominovala ústredná téma — marxisticko-leninská estetika a jej aplikácia na súčasné umenie.

Na tento cieľ sa zamerl aj hlavný referát, ktorý predniesol dr. Zdenko Nováček, CSc. V prehľade hlavných estetických orientácií v súčasnosti (existencializmus, neopozitivismus, pragmatická estetika, klerikálny estetizmus a i.) osvetlil základné črty týchto smerov a súčasne poukázal na ich myšlienkovú a záberovú ohraničenosť. Komplex týchto estetických smerov konfrontoval so základnými princípmi marxisticko-

leninskej estetiky, s jej úsilím o čo najširší záber, o akcentovanie faktu, že umenie je nielen odrazom skutočnosti, ale súčasne je aj výrazom spoločenských ideí a umelcovej sebarealizácie, s úsilím marxisticko-leninskej estetiky postihnúť a rešpektovať špecifickosť jednotlivých umení. Centrom pozornosti sa stal, prirodzene, problém aplikácie zásad a noriem marxisticko-leninskej estetiky na oblasť hudobného umenia.

Veľkú pozornosť venoval hlavný referát, ale aj neskôr — v diskusiách účastníci seminára otázkam funkčnosti umenia v spoločnosti, požiadavkám spoločnosti na umenie, otázke vkusu, triedneho aspektu, hodnotového systému, otázkam kultúrnej politiky v súčasnosti. V diskusiách k tomuto okruhu otázok prehovoril aj zaslúžilý umelec prof. Andrej Očenáš, predseda Slovenského hudobného fondu, ktorý spolu s riaditeľom SHE Jánom Hederom reprezentoval usporiadateľskú inštitúciu.

So záujmom účastníkov seminára sa stretli aj oba koreferáty: dr. Vladimíra Čížika o podmienkach criticalkej práce v tlači — v denníkoch i v odbornej tlači, o praktických skúsenostiach z viac-

ročnej recenzentskej činnosti v oblasti nášho hudobného života, a dr. Luby Ballovej o nevyhnutnosti hudobnohistorickej erudície pre vykonávanie criticalkej práce.

Mladá slovenská hudobná kritika sa na tomto seminári mala možnosť stretnúť aj so zástupcami niektorých hudobných inštitúcií — s riaditeľom Slovenskej filharmónie dr. L. Mokřým, CSc., so zástupcom vedúceho hudobného vysielania Čs. rozhlasu M. Vajdičkom, s riaditeľkou štátnej filharmónie v Košiciach A. Kováčovou a s redaktorom Slovenskej televízie P. Fúčkóm. Hostia informovali o problémoch svojich inštitúcií, o úspechoch i zložitostiach ich súčasnej práce i o najbližších plánoch. Analyzovala sa doterajšia situácia v oblasti vzťahu — hudobná kritika a hudobné inštitúcie na Slovensku, hľadali sa optimálne formy budúcej spolupráce.

Moraviansky seminár bol teda jednou z prvých možností hovoriť o veciach nielen aktuálnych, ale i prepotrebných. Návrhy účastníkov — usporiadať podobné akcie častejšie — sú azda najvýrečnejším svedkom vážnosti a užitočnosti takýchto podujatí.

Z. MARCELLOVÁ

Do redakcie sme dostali zaujímavú obrazovo-slovnú Ročenku národného divadla v Prahe. Z úvodného slova riaditeľa ND zasl. um. P. Kočího vyberáme aspoň jeden postreh: „Pri všetkej skromnosti možno povedať, že sa od jesene r. 1969 začína darit socialistická renesancia ideí, ktoré vložili naši ľudia do vienka Národného divadla“ Ročenka zahrňuje divadelné sezóny 1969—1971.

ROČENKA NÁRODNÍHO DIVADLA

MARIÁN JURÍK

Moskovské leto a LENINGRADSKÉ BIELE NOCI

(Dokončenie z 1. str.) zory, že je dnes najtalentovanejším huslistom v Sovietskom zväze — súdiac podľa tohto výkonu — budú asi pravdivé.

Zaujímavým typom interpreta je Jevgenij Mogilevskij. Aj on disponuje patričnými technickými a muzikálnymi danosťami. Avšak jeho hra nie je efektívna, páčivou. Zrejme si je mladý klavirista vedomý, že hrať Čajkovského b mol koncert po skvelých kreáciách Gilesových, Richterových a celej plejády iných slávnych ruských a sovietskych klaviristov, nie je maličkosť. Ak by sme ho chceli presnejšie zaradiť, tak je skôr typom gilesovského interpreta. Jeho hra je technicky dokonalá, má pevný rytmus, bohatý a diferencovaný zvuk. K Nejjauzovej, resp. ku Gilesovej škole ho zaraďuje hlboký ponor do diela, úsilie o syntézu sólového partu a orchestra. Nevýživa sa iba vo virtuozite, ale popri nej buduje dielo ako celostnú architektúru. A túto stránku Mogilevského prístupu, myslím, treba vysoko oceniť.

Na druhý deň zasa v koncertnej sieni P. I. Čajkovského

hral Štátny symfonický orchester ZSSR za dirigovania Maxima Šostakoviča Čajkovského IV. symfóniu a opäť klavírny koncert b mol s ďalším laureátom Naumom Štarkmanom. Podľa môjho názoru, Štarkman, hoci disponuje taktiež vyspelou technickou úrovňou, ďaleko zaostáva za mladším Mogilevským, už celkovou koncepciou hry a zvukovým bohatstvom. Skôr sa upriamuje na vypracovanie detailov, ako na celok. Prijemným prekvapením bol Maxim Šostakovič, ktorý dostáva čoraz viac príležitostí v náročných umeleckých úlohách. Má, ako sa hovorí, výborné ruky, temperament a muzikalitu. S vynikajúcim orchestrom hral Čajkovského dielo brilantne a zvukovo efektne.

LENINGRADSKÝ FESTIVAL

sa podstatne a zásadne líši od poňatia našich a ostatných zahraničných festivalov. Zásadný rozdiel spočíva v tom, že festival je výlučne záležitosťou domácich telies a interpretov. Tohto roku sa Biele noci uskutočnili v dňoch 21.—29. júla —

už po deviaty raz. Základnou ideovou osnovou festivalu je, aby v podaní sovietskych sólistov a interpretov zazneli najlepšie diela sovietskej hudby a svetovej klasiky. Oproti predchádzajúcim rokom sa v tomto roku zväčšil podiel baletných a folklórnych predstavení. Pre úplnosť obrazu uvádzam prehľad: balety — Spica krásavica (P. I. Čajkovskij),

Večne živé Labutie jazero v podaní leningradských umelcov...

Šurala (F. Jarullin), Labutie jazero (P. I. Čajkovskij), Stvorenie sveta (A. Petrov), Legenda o láske (A. Melikov); opery — Abesalom a Eteri (Z. Pallašvili), Boris Godunov (M. P. Musorgskij). Ďalej tu boli tri koncerty Leningradskej filharmónie, jeden koncert Štátneho symfonického orchestra Tatarskej ASSR, koncerty súboru Berjodka, tanečné programy choreografického učilišťa a

premietanie hudobných filmov (Lejla a Medžnun, Maja Plisecká, Labutie jazero a i.).

Ziaľ, nemohol som sa zúčastniť všetkých podujatí, ale iba troch (o ostatných bude v budúcom čísle HZ referovať kolega A. Gabauer).

Nové uvedenie baletu Labutie jazero, v obnovenej režisérskej redakcii K. M. Sergejeva potvrdilo v celom svete

dateľa N. P. Červinského nás však presvedčila o opaku. Moderne spracované libreto, zhutnené do uzlových dejových momentov v 11 obrazoch, poskytol choreografovi K. Sergejevovi príležitosť ukázať bohatú pohybovú fantáziu vrcholného klasického tanca a moderného výrazového tanečného prejavu. Červinského hudba sa plne podriaďuje scénickým a dramatickým požiadavkám, je väčšmi univerzálna než osobitá, avšak funkčná.

Po interpretačnej stránke som si z Leningradu odniesol najsilnejší zážitok z koncertu Leningradskej filharmónie, ktorá za dirigovania Fuata Mansurova (čoraz častejšie diriguje najlepšie sovietske orchestre a často vystupuje vo Veľkom divadle) priam vzorovým spôsobom našťudovala a predviedla autorský večer z diel Arama Chačaturjana. Brilantne, s bohatou dávkou temperamentu a impresionistických farieb zazneli baletné sulty Gajané a Spartakus. Jedinečne s nimi korešpondoval technicky bravúrne v okrajových častiach a s nostalgickou melanchóliou v pomalejšej časti zahranej skladateľov husľový koncert skvelým Valerijom Klimovom. Vysoká interpretačná úroveň koncertu potvrdila známou tézu, že súčasná tvorba môžu najlepšie spropagovať iba vynikajúce reprodukčné kreácie. A sovietske telesá a interpreti to dokázali už mnohokrát.

Estetická výchova

Formy hudobnej produkcie

Na hodinách estetickej výchovy sa študenti formou prehrávania zoznámia s rozsiahlou hudobnou literatúrou minulých storočí i súčasnosti. V prevažnej miere je to reprodukcia starších i nových zvukových záznamov. Čo podnecuje o dielo hlbší záujem než o bežný dokument, ktorý odznie ako súčasť učebej látky? V čom je náročnosť pedagogickej interpretácie skladby (resp. jej časti)? Hodiny Ev si tu vo veľkej miere slubujú úspech od pedagogovej fantázie. Ak má totiž umenie plniť svoju reintegrovanú funkciu osobnosti človeka, musí ten, ktorý s ním prichádza do styku, či ho sprostredkuje, eliminovať z neho všednosť. A práve tu sme niekde pri koreni veci. Istá jednotvárnosť — podmienená opakujúcimi sa učebnými formami a „postupmi“ hrozí „diskreditáciou umeleckého vnemu, ak vôbec o ňom možno hovoriť. Nasledujúce skutočnosti nechcú byť sumou všetkej múdrosti, ale iba zverejnením skúsenosti, úspešne aplikovaných v školskej praxi. Z uvedeného vyplýva, že porušenie stereotypu jednotvárnosti vyučovacích hodín môže pozitívne ovplyvniť umelecký vnem a jeho intenzitu.

Vyučovacie hodiny sa ako vajce vajcu podobajú umiestnením študentov v laviciach. V prvom rade pôjde o eliminovanie klasickeho spôsobu sedenia pri prehrávaní. Polkruhovitým osadením zvukového zdroja možno dosiahnuť hlbšie vnútorné spojenie a zainteresovanosť poslucháčov. Dochádza tu k zrovnoprávneniu „poslednýcht“ lavíc s „prvými“. Vhodne volené slovo vyvolá atmosféru netrpezlivého napätia. Aj z pozície pedagóga nenápadne mizne pocit nadradenosti, ak sedí medzi študentmi. Toto umiestnenie (atypické vzhľadom na iné hodiny) vyvoláva v študentoch dojem čohosi neúvedného, sústreďuje ich pozornosť.

Inokedy dochádza ku vhodnej syntéze obrazu a zvuku. Je to pri premietaaní diaľimov monotematickeho charakteru. Ťažisko tento raz tvorí obrazová časť. Jednotlivé obrazy možno pre plastické vnímanie podjarbiť dobovou hudbou. Najvhodnejšie je nahratý výber príslušných ukážok na magnetofónovú pásku. Podobný charakter má aj výber vhodných umeleckých obrazov zorade-

ných k monotematickému hudobnému dielu.

Bežne používaným spôsobom je reprodukcia z LP platní. V danom štádiu vývoja vedeckotechnickej revolúcie je pre školskú sféru typické pokrývkávanie za vývojovým trendom. Mám na mysli nedostatok kvalitných reprodukčných zariadení, z čoho vyplýva zvuková diskreditácia hudobného diela. Ak pre značné finančné ťažkosti nie je možné vybaviť všetky školy pomocami tohoto druhu, nezastúpiť by si ich aspoň pedagógovia, ktorí svojimi výsledkami potvrdzujú oprávnenosť ich použitia? Kvôli ekonomike času a šetreniu povrchov platní sa osvedčilo nahratie častí skladieb (motívov, tém, zvukov jednotlivých hudobných nástrojov a pod.) na magnetofónovú pásku. Nie je samozrejme vylúčená ani reprodukcia zo stereogramofónu. Vhodným osvieženým tohoto typu hodin je hra. Na laviciach sú umiestnené obaly diskotéky. Nakoľko na jednej hodine nie je možné prehrať všetky obľúbené skladby, budú mať prednosť voliť si tí, mená ktorých určí písmeno abecedy. Po odznení skladby — bez označenia názvu a autora — vyhlásujú študenti druhej skupiny korešpondujúce obaly.

Úradnosť miestnosti možno sta čarovným prútokom zmeniť intímny osvetlením. Zatemnením triedy získame možnosť sedieť pri počúvaní v prítmi, alebo pri mihotavom plameni sviec. Študenti sú samozrejme opäť v polkruhu okolo reprodukčného prístroja. Tento spôsob zmeny prostredia intenzívne vplyva na kvalitu umeleckého zdžitku. Je vhodný najmä pri zoznamovaní sa s hudbou starších období, resp. komorných skladieb.

Tento krátky výpočet, ktorý si samozrejme nerobí nároky na úplnosť, mal za cieľ ukázať dôležitosť prostredia ako jedného z komponentov estetického vnemu a zdžitku. Vytvorenie si vkusného prostredia pre hodiny umeleckej výchovy a výchovy umeleckého čítania — je nevyhnutnosťou. Preto aj Ev ako riadny vyučovací predmet na gymnáziu je potrebné lokalizovať v špecializovanej učebni, ktorá by poskytla pedagogovi dostatok možností uplatniť si fantáziu. A tej nebúde nikdy dosť. JÁN SCHULTZ

Ešte rok...

... a do kalendára hudobných výročí si poznamenáme nového jubilaria — jánárový súbor bratislavského Konzervatória. V prvých májových podvečeroch školského roku 1972—1973 vystúpi po schodoch Starej radnice opäť 14 poslucháčov dychového oddelenia, aby spolu so svojim učiteľom prof. Jaroslavom Benešom zahájili už desiaty ročník cyklu veľvých koncertov. Nuž — čas plynie a stáva sa spolupracovníkom tradícií...

Myšlienka zrodu telesa tohto typu vznikla na Konzervatóriu približne pred desiatimi rokmi. Vtedy už začal v riaditeľskej funkcii pracovať Dr. Zdenko Nováček, CSc. Ako sám hovorí: pri svojich „potulkách“ starými archívami podunajskej oblasti neraz nachádzal najrozličnejšie zmienky o živote a činnosti mestských trubačov, ktorí (ako vieme) znamenali ťažisko hudobného života v minulosti Slovenska. V archívoch bol dostatok hudobného materiálu, ktorý sa po rekonštrukcii stal základom repertoáru nového súboru dychárov. Neskôr sa podarilo repertoár obohatiť o nové skladby z archívov pražských, kroměřických, a dokonca viedenských a norimberských. Takto sa pre poslucháčov posledných ročníkov dychového oddelenia na bratislavskom Konzervatóriu otvorila nová možnosť získavania muzikantských skúseností — v praxi spoznávať starú hudbu 16.—18. storočia.

Jarným vystúpeniam na radničnej veži predchádza dlhá, svedomitá príprava. Hoci študenti dostávajú do svojich rúk už pripravené, zrekonštruované skladby, občas sa stretnú s technickými ťažkosťami, vyplývajúcimi z momentálneho nedostatku dobového instrumentára. Podľa slov Dr. Zdenka Nováčka sa už podarilo zaobstarat pre jánárový súbor niekoľko kolekcií starých nástrojov, ktoré študenti celkom zručne a profesionálne ovládajú. Ak sa o pár rokov nahradí celý súčasný instrumentár inštrumentárom dobovým, bude sa našim starým námestím rozliehať pravá, nefalšovaná trubačská muzika.

Za uplynulých deväť rokov pravidelného „veľového koncertovania“ si mláď trubači získali stále a dosť početné obecenstvo. Ze tu často postávalo úctyhodné množstvo Bratislavčanov — až 2000 — to vám potvrdia aj okolité zelené plochy trávy. Chýr o veľvých koncertoch jánárového súboru, ktoré sú u nás predsa len raritou, sa čoskoro dostal ďalej, za hranice Bratislavy. Skladby našich starých známych z dejín hudby — Jana Dismasa Zelenku, Johanna Hermana Scheina, Heinricha Schütza, Michaela Praetoria, Antona Zimmermanna a mnohých ďalších — si so záujmom vypočúlo aj obecenstvo vo spišských mestách, v Bardejove, Levoči i v Skalici.

Posledná, najnovšia zpráva, o ktorej asi zatiaľ nevedia ani samotní členovia jánárového súboru, pochádza z Holandska. V prvých prázdninových dňoch dostalo riaditeľstvo bratislavského Konzervatória pozvánku z Amsterdamu, v ktorej žiadajú náš súbor o účinkovanie na tradičnom Letnom festivale atypických nástrojových zoskupení. Svoje desiate jubileum budú teda mláď trubači oslavovať reprezentáciou na širokom medzinárodnom poli.

DAGMAR KOVÁŘOVÁ

Mládež spieva

V meste viac ako šesťdesiatročnej histórie — v Ružomberku bol 9.—11. júna t. r. celoslovenský festival detského zborového spevu. Podujatú predchádzali okresné i krajské súťaže, ktorých cieľom bolo aktívizovať zborový spev detí, zvyšovať jeho ideovú a umeleckú úroveň, ako aj podnietiť pedagógov k práci so speváckymi zbormi. (Skoda, že Vyšehradský kraj pre nedôslednosť v zorganizovaní krajského kola nemal na celoslovenskom festivale svojho zástupcu!) Zbory, ktoré prišli na festival, boli dobre pripravené aj keď im okrem detailného prepracovania prejavu chýbalo radostné uvoľnenie. No ukázali kus svedomitej práce, veľakrát závislej na notovom materiáli, ktorý je k dispozícii. Dnešnú situáciu v zboroch vyjadřila Elena Kováčová-Šarayová slovami: „Musíme začínať vždy znova, ale aj v tom je kus krásy a cieľavedomej výchovnej práce.“

Predsedom poroty bol hudobný skladateľ Alfréd Zemanovský. Stručne sa zmienim o práci účinkujúcich zborov a ich ocenení: BOLERÁZSKY DETSKÝ ZBOR — vznikol v roku 1954 a jeho členmi sú deti zo štyroch obcí trnavského okresu. Z festivalu si zbor odniesol diplom a cenu za ideovo-umelecky angažovaný program. Dirigent Ladislav Weissler dostal cenu za hudobno-pedagogickú a výchovnú činnosť.

BRATISLAVSKÝ DETSKÝ ZBOR — bol založený v roku 1962 pri

MDKO ako vzorné, detské vokálne teleso, ktoré slúži kultúrno-umeleckým potrebám školstva. Detský zbor MDKO — vďaka výbornej dirigentke Elene Kováčovej-Šarayovej dokázal, že vie byť dobrým interpretom veľmi náročných skladieb. Z celoslovenského festivalu si odniesol diplom za najlepšiu interpretáciu súčasnej slovenskej hudobnej tvorby a dirigentka — cenu za zvlášť výrazné dirigentské poňatie repertoáru.

DETSKÝ ZBOR III. ZDS Liptovský Mikuláš — vznikol v roku 1964 a má ambície stať sa pokračovateľom bohatých speváckych tradícií vo svojom meste. Zbor disponuje zdravými sviežimi hlasmi, musí však viac pozornosti venovať intonačnej a technickej stránke svojho prejavu. Dirigent Jozef Černák dostal cenu za hudobno-pedagogickú a výchovnú činnosť.

PLAMEN — dievčenský spevácky zbor z Bratislavy pracuje už 12 rokov. Jeho dramaturgia je pestrá a interpretácia detailne hlasovo a výrazovo podaná. Práca dirigenta Jozefa Klocháňa si zaslúži obdiv a uznanie. Na každej skladbe ukázal dôkladnú prípravu telesa. Je príkladom nezištnej práce človeka zapáleného pre vec. dávajúceho celé snaženie do služieb hudobnej výchovy detí. Za spontánny, disciplinovaný a bezchybný prejav dostal PLAMEN diplom a cenu SSHV za výrazné

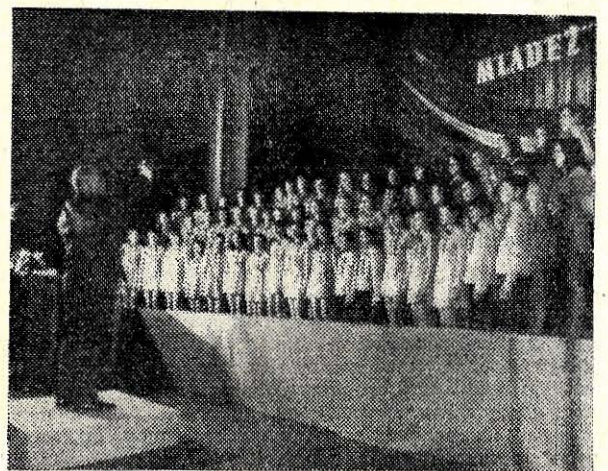
RECENZUJEME

Paul Badura-Skoda
Jörg Demus
Die Klaviersonaten von Ludwig van Beethoven
F. A. Brockhaus Wiesbaden, 1970
223 strán

Beethovenovo výročie poskytlo nespočetné príležitosti na vydanie počtu tomuto veľkému majstrovi hudby, bolo zdrojom pre nové pochopenie, nové hlboké štúdium a ocenenie diela tohto neopakovateľného skladateľa. Umeľci, teoretici i milovníci Beethovenovej hudby mali možnosť znovu si overiť nesmrteľnosť Beethovenových tónov; poctivé štúdium vyprodukovalo nejednu slávnostnú chvíľu, neraz sme mali možnosť pokoriť sa pred naozajstným veľikánom — géniom.

Medzi mnohými publikáciami vyšlo i dielo dvoch interpretov, klaviristov Paul Badura-Skoda a Jörga Demusa, dvoch odchovcov viedenskej klavirnej školy, ktorí po temer štvrtstoročnom štúdiu Beethovenových klavirných sonát, teda ako zrelí umelci, podávajú kompletný obraz o Beethovenových sonátach. Je to pohľad líšiaci sa od teoretických štúdií, pohľad interpreta, jeho prístup k umeleckému dielu. Opis diel sú vzdialené tradičným formovým či harmonickým rozborom, sú spracované skôr literárno-estetickým štýlom, ich cieľom je podať hlavne bibliograficko-historické pozadie v podstate každej sonáty. Temer v každej sonáte, v každej jej časti nachádzajú autori paralely s celou Beethovenovou tvorbou, ale i s minulosťou, jeho súčasníkmi, pritom poukazuju aj na anticipáciu k Brahmsovi, ba dokonca až k Debussymu. Takéto analógie sú dôkladom všestrannej znalosti nielen celej klavirnej, ale celej hudobnej literatúry vôbec. Zvláštnym prínosom sú najmä postrehy na posledné Beethovenove sonáty, ktoré v súvislosti s neskorým štýlovým obdobím skladateľovej tvorby tvoria vrchol jeho majstrovstva. Zaujímavý text dopĺňa 235 precízne vybraných ukážok tvoriacich s textom kompaktný celok.

VLASTA ADAMČIAKOVÁ

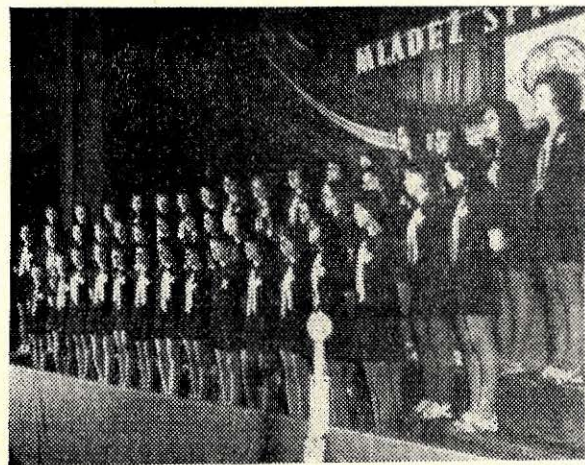

Mládež spieva — pod týmto názvom prinášame recenzii o celoslovenskom festivale detského zborového spevu v Ružomberku. Na snímke: Detský spevácky zbor ZDS Ružomberok-Rybárpole. Snímka: ČSTK

dirigentské poňatie repertoáru. Dirigent dostal cenu za hudobno-pedagogickú a výchovnú činnosť.

DETSKÝ ZBOR ZDS Ružomberok-Rybárpole

Porota mu odporučila zaradiť do dramaturgického plánu pomalé i rýchlejšie skladby, aby sa ukázala zdatnosť telesa a výrazové schopnosti (nezaraďovať do stredného programu piesne hym-

Dievčenský spevácky zbor Plameň pri ZDS Bratislava, Vazovova ulica, laureát Zlatého venca mesta Bratislavy 1972. Snímka: ČSTK

prekvapil istotou, rytmickým a intonačným prejavom Mal najlepšie nastudovanú povinnú skladbu A. Zemanovského — Malí kováči a pripravil tak prítomnému autorovi zaslúžený úspech. Ale aj ostatné piesne boli ukážkou práce ambiciózneho telesa, ktoré pracuje s dvoma dirigentami (Ján Pavčík a Ján Pavlík).

DETSKÝ ZBOR ZDS v Seredi, Komenského ulica — hoci pracuje necelé štyri roky, je známy v okrese Galanta ako skromný a usilovný zbor.

dobno-pedagogickú a výchovnú činnosť.

***

V besede na záver festivalu odznelo veľa podnetných myšlienok. Zástupcovia SSHV vyhlásili, že urobia všetko, aby podnietili skladateľov k tvorbe pre amatérske súbory. Zbory dostali povinné skladby dost neskoro. Bola viditeľná značná nedôslednosť v práci s partitúrou. Ostatný repertoár bol príliš vážny. Povinné skladby treba vyberať tak, aby sa zbor predstavil po technickej i výrazovej stránke. netreba sa vyhýbať ani jednohlasným skladbám, ktoré ukážu pripravenosť telesa. Piesne cudzích autorov by sa mali spievať v origináli. Ludové piesne sa interpretovali bez patričného výrazu. V tomto smere môže byť vzorom bratislavský PLAMEN, ktorého prednes priam dýchal ľudovou piesňou.

V závere festivalu bol slávnostný koncert, na ktorom vystúpil ako hosť Zbor hudobnej mládeže pri trnavskom Gymnáziu — CANTICA NOVA (dirigent Ján Schultz.) Teleso môže byť v každom ohľade vzorom pre študujúcu mládež. Budúci ročník festivalu by mal byť podľa zásad rozvoja ZUČ, vypracovaný MK SSR na roky 1972—76 podujatím celoštátnym.

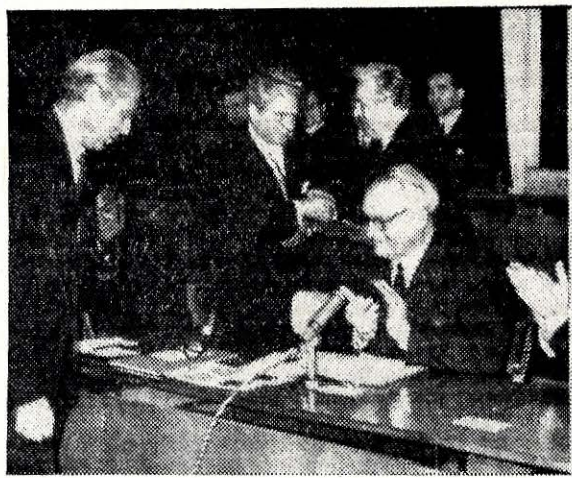
NAĎA GILÁNIOVÁ

Obrazom o hudbe

Pohľad na účastníkov seminára mladých kritikov v Moravanech, o ktorom píšeme na 3. strane. Snímka: M. Fükö

Sponienka na 20-ročné jubileum žilinského Konzervatória: riaditeľ zasl. učiteľ V. Jakubík preberá spomienkové dary z rúk riaditeľa bratislavského Konzervatória Z. Nováčka na slávnostnom zasadnutí pedagogickej rady.

Igor Gajan a Jozef Dubravka na koncerte LŠU v Žiline. Igor Gajan, tohtoročný absolvent LŠU získal za posledné 2 roky 4 víťazstvá v celoslovenských súťažiach. V podaní tohto 15-ročného akordeonistu z triedy Antona Pittnera, osobitne zaujalo veľmi náročné Capriccio pre akordeón a klavír od J. Bažanta za spoluúčinkovania E. Pittnerovej.

Vladimír Slujka preberá striebornú medailu Slovenskej vysokej školy technickej.

Janáčkovo divadlo detom

Pred niekoľkými rokmi zrušili v Brne mládežnícke divadlo. Každé divadlo by sa malo starať aj o deti a mládež a preto začalo brnenské Štátne divadlo v sezóne 1959-60 s tzv. školskými cyklami. Počas sezóny sa ponúkajú mládeži od 8-18 rokov diferencované cykly (štyri), ktoré metodicky na seba nadväzujú - a ak je dost záujemcov, prebiehajú počas jednej sezóny niekoľkokrát paralelne. Je to jedna z najväčších akcií tohto druhu v republike. Zapojili sa do nej tri umelecké súbory ŠD (opera, balet a činohra), a tak každé desiate predstavenie v sezóne je vlastne školské. Tohto roku dosiahol počet mladých predplatiteľov 15 000. Detí z Brna je medzi abonentami sotva pätina, väčšina návštevníkov je z juhomoravského kraja, teda z vidieku. Hlavným zmyslom školských cyklov je pomoc škole. Stretáva sa s veľkým pochopením u detí a mládeže. Pre vidiecke deti je to slávnostný výlet do Brna, spojený s návštevou nového Janáčkovho divadla. Väčšina učiteľov dobre spolupracuje organizátormi, no niekedy sa stane, že pedagóg, ktorý privádza do divadla aspoň 20 detí (a dostane vstupenku zadarmo), v divadle nezostáva.

Prevádzka škôl je taká členitá, že môže hrať len v stredu popoludní a niekedy v sobotu. (Väčšina učiteľov však nechce chodiť do divadla vo voľné soboty!) Je zaujímavé, že za dvanásť rokov tejto akcie si ju domáci odborníci nevsimili, hoci ju s nadšením kvitovali umelci a vychovávateľia zo ZSSR, NDR, Poľska, Belgicka, Kanady a pod.

Bolo by iste zaujímavé zmieniť sa aj o organizácii akcie. Dramaturgicky sa pripravuje už v januári. Na jar dostávajú školy náborové brožúry, z ktorých sa mladí abonenti dozvedia základné informácie o diele, autorovi a inscenátoroch. Pred vstupom do hľadiska sa rozdáva zdarma letáky s obsahom diela a pred začatím predstavenia sa premietajú aj diapozitívy poučného charakteru. Každé dieťa má stálu legitimáciu na svoje miesto v hľadisku. Učitelia dostávajú tiež metodické listy s rozborom a požičiavame i obrazové a zvukové materiály. Je radosť pohľad na zaplnených 1400 miest v novom Janáčkovom divadle, ktoré každú stredu popoludní obsadia mladí diváci - sviatočne oblečení, pripravení vnímať umenie určené špeciálne pre nich.

PETRA HEERENOVA

Jubilanti

Dňa 28. júla 1972 oslavuje vzácné jubileum odborná asistentka Katedry hudobnej vedy a výchovy Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave Marta Ratajová - Schimplová, známa speváčka a pedagogička sólového spevu.

Prvým pôsobiskom M. Ratajovej po skončení štúdiá bola výskumná škola pre absolventov Vysokej školy pedagogickej v Prahe. Neskôr vyučuje sólový spev na Hudobnej škole v Prahe-Nusloch. V roku 1935 sa vydala za dirigenta prof. Kornela Schimpla a odtiaľ pôsobí v Bratislave. V rokoch 1935-40 účinkovala ako stály hosť v opere SND v Bratislave a v Košiciach (Rigoletto, Rusalka, Carmen, Don Juan, Talianka v Alžiri, Parsifal, Čarovná flauta a i.). Súčasne sústavne 14 rokov vystupovala v rozhlase ako sólistka. Mimo toho veľa koncertovala i v zahraničí (Juhoslávia, Taliansko, Maďarsko, Rakúsko, Belgicko, NSR atď.). Koncertne vystupuje dodnes.

Hoci hlavný záujem M. Ratajovej-Schimplovej sa sústreďoval na koncertnú a opernú činnosť, pretože bola obdarená hereckým talentom a dramatickým speváckym prejavom (čo vyzdvihovali aj vtedajšie odborné kritiky), súčasne sa u nej prejavoval záujem o pedagogicko-metodický výskum hlasu, hlavne o nápravu chybných hlasov a o výchovu spevákov, disponujúcich minimálnymi hlasovými predpokladmi. Preto ochotne prijíma pozvanie vedúceho Katedry hudobnej vedy na Vysokej škole pedagogickej v Bratislave prof. Eugena Suchoňa a nastupuje v roku 1950 na katedru ako hlasový pedagóg. V roku 1959 po splnení katedry hudobnej výchovy VŠP s katedrou hudobnej vedy FFUK pokračuje dodnes v práci ako odborná asistentka na spoločnej katedre. Tým sa M. Ratajová-Schimplová vzdala možnosti výchovy talentov na špecializovaných odborných školách. Neprijala ani pozvanie pražskej AMU v r. 1953 a znovu v roku 1957 na miesto docentky sólového spevu, ani takú istú ponuku od brnenskej JAMU. Počas svojho pôsobenia na katedre hudobnej výchovy vychovávala M. Schimplová veľký počet hudobných pedagógov, z ktorých mnohí sa uplatnili aj ako profesionálni speváci, iní ako vedúci speváckych súborov so solídnu speváckou prípravou a 3 asistentky hlasovej výchovy (prom. ped. G. Ďurindová, prom. hist. K. Izáková na Pedagogickej fakulte v Nitre a dr. O. Šimová na FFUK v Bratislave). V roku 1959 vydala skriptá Hlasová výchova, ktoré dosiahli 4 edície.

Už v roku 1934 začína M. Ratajová pôsobiť ako súkromný pedagóg spevu v Prahe, neskôr pokračuje v tejto činnosti v Bratislave. Spolu so svojím manželom, dirigentom profesorom Kornelom Schimplom, ktorý je tiež korepetítorom jej žiakov, vytvorila M. Schimplová zo svojich žiakov dievčenský komorný súbor, ktorý v roku 1945 začal pôsobiť pod menom Spevácky komorný súbor. Veľkou výhodou súboru je to, že jeho členky majú jednotné hlasové vedenie. Pokračovaním tohto súboru je terajší Akademický komorný vokálny súbor pri Filozofickej fakulte UK v Bratislave, kde M. Schimplová mimo vedenia súboru zastáva aj funkciu hlasovej vedúcej a jej manžel prof. K. Schimpl je umeleckým vedúcim. Súbor absolvoval počas svojej existencie veľké množstvo koncertných vystúpení, rozhlasových nahrávok, televíznych vystúpení. Mimo toho niekoľkokrát získal ceny na celoštátnych, celoslovenských a iných súťažiach speváckych súborov.

V roku 1968 získala M. Ratajová-Schimplová čestný titul Zaslúžilá učiteľka a v roku 1971 obdržala pamätnú plaketu Univerzity Komenského v Bratislave za dlhoročnú pedagogickú prácu.

Želáme našej jubilantke, aby ešte veľa

rokov odovzdávala svoje vzácne vedomosti nasledujúcim generáciám v takej svezosti a mladistvom eláne ako doteraz.

O. ŠIMOVÁ

***

Poznáme ho ako vynikajúceho dirigenta, hudobníka a skladateľa. Život ho priviedol pred štvrtstoročím z kraja pod Poľanou do Bratislavy. Tu študoval na Konzervatóriu a neskôr v triede prof. Strelica a prof. dr. Haluzického na VŠMU. Jeho vehemencia a neskrotná činorodosť ho zakrátko priviedla až do stredu dejateľov slovenského hudobného života. Od začiatkov svojho pôsobenia v Lúbniaci, Jánošíku, atď., pokračovala táto svojská a dynamická osobnosť vo svojej nadseneckej a priekopníckej práci v zbere TECHNIK SVŠ v Bratislave, nositeľa vyznamenania „Za vynikajúcu prácu“. Jeho zápal pre vec vokálnej tvorby, ho sprevádza už pätnásť rokov na pôde Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave.

Šírku jeho činorodosti vidieť vtedy, ak sa spomenie i jeho skladateľská činnosť, hudobno-redakčná práca a účasť v rôznych hudobných komisiách i poradných zboroch.

Ludskými a pedagogickými vlastnosťami a schopnosťami vie už vyše päťnásť sezónu existencie speváckeho zboru TECHNIK viackrát týždenne priviesť do učebni 70-80 ľudí-vysokoškôľakov, ktorých svojim prejavom a entuziazmom pritiahol k ušľachtilej realizácii sa v hudbe.

O jeho výbornej práci medzi mladými technikmi svedčí množstvo hodnotených vystúpení, koncertov a víťazstiev zboru v súťaži nielen doma, ale i v zahraničí, množstvo nahrávok v domácom a zahraničnom rozhlase a televízii.

Za túto veru a činorodú prácu mu udelili nespočetné množstvo diplomov, uznaní a cien. Z posledných uznaní, ktoré dostal v minulých dňoch od samotného rektora SVŠT v Bratislave, prof. Ing. Antona Blažejca, DrSc., je to strieborná medaila Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave za dlhoročnú úspešnú umeleckú a politicko-výchovnú činnosť v speváckom zbere TECHNIK SVŠT.

Dnes sme chceli najmä k nej Vladimírovi Slujkovi blahoželat.

KLAUDIUS LEPEN

***

V týchto dňoch slávi známy bratislavský hudobník, pedagóg a dirigent Komorného orchestra Konzervatória prof. Ján Pragant šesťdesiatiny. Jeho život, venovaný hudbe, stojí v znamení rôznych a nemalých úloh, ktoré musel riešiť ako jeden z priekopníkov slovenského interpretačného umenia. Dlhé roky pôsobil na poste koncertného majstra Symfonického orchestra Čs. rozhlasu, súčasne bol dlhoročným členom Bratislavského komorného združenia, s ktorým absolvoval svojho času veľké množstvo úspešných koncertov doma i v zahraničí. V poslednom období sa venoval hudobno-pedagogickej a didaktickej práci - ako profesor husľovej hry, komornej hudby na Konzervatóriu v Bratislave, ako pedagóg violovej hry na VŠMU. Za jeho najvýznamnejšiu činnosť možno pokladať vedenie komornej hudby ako Komorného orchestra na Konzervatóriu a na VŠMU. Jeho zásluhou sa dostal repertoár Konzervatória kvalitou i dramaturgiou na rovinu súčasnosti, na úroveň svetového trendu koncertného umenia. Pragant aktualizoval svoje umelecko-výchovné zámery do tej miery, že poslucháči majú možnosť oboznámuť sa vlastnou hrou so súdobnými hudobnými dielami a nadobudnúť umelecko interpretačnú prax na výške dobových požiadaviek. Veľkú pozornosť venoval Pragant slovenským i českým autorom (výrazne presadzoval tvorbu Bohuslava Martinu), pričom uvádzal aj významné diela súčasnosti rôzneho pôvodu. Veľká časť diel odznela buď ako prvé predvedenie vôbec, alebo aspoň ako prvé predvedenie v Bratislave. Zo slovenskej tvorby napr. uviedol premiérovu skladbu A. Moyzesa, M. Vileca, J. Kowalského, J. Pospíšila, A. Albrechta, I. Bázlika a ďalších. Z českej tvorby premiéroval v Bratislave kompozície H. Trnečku, M. Hlaváča, B. Martinu; z ruskej a sovietskej tvorby uviedol v bratislavskej premiére Balakireva, Arenského, Šostakoviča a Balančivadzeho. Z ostatnej tvorby to bol Mendelssohn, Respighi, Ravel, Hindemith, K. A. Hartmann, A. Kaufmann, Richard Strauss, Villa-Lobos.

Táto mimoriadne bohatá žatva charakterizuje Pragantov profil ako učiteľa komornej hry a dirigenta Komorného orchestra Konzervatória a svedčí o jeho stále sa obnovujúcom vzťahu k novým hodnotám hudby, ktoré priblížil v rovnakej miere obecenstvu i hudobnému povedomiu mládeže.

JÁN ALBRECHT

V 13. čísle časopisu HŽ sme ukončili výber z Autobiografie skladateľa S. Prokofieva. Preto prosíme čitateľov seriálu, aby si upravili v tomto zmysle záver výňatkov - teda nie podľa odkazu: „Pokračovanie v budúcom čísle“. Rovnako prosíme ospravedlniť nedopatrenie, ktorým sa do č. 13 (na 7. strane) dostala fotografia Evy Fischerovej a Miloša Jurkoviča, ako účinkujúcich na oslavách Konzervatória v Žiline. Fotografia je totiž staršieho dátum a nevzťahuje sa k spomínanému jubileu.

-r-

KONKURZ

Riaditeľstvo Ludovej školy umenia v Nitre vypisuje konkurz na miesto učiteľa tanečného odboru LŠU s nástupom od 1. septembra 1972.

Blížšie informácie na riaditeľstve školy.

HUDOBŇÝ ŽIVOT - dvojtyždenník. Vydáva Ministerstvo kultúry SSR vo Vydavateľstve OBZOR, n. p., v Bratislave. Vedie redakčná rada: Marián Jurík (šéfredaktor), dr. Zdenko Nováček, CSc. (predseda), Pavol Bažán, prom. hist. Lubomír Čížek, Elena Janáková, Miloš Jurkovič, Mária Kišonová-Hubová, Zdenko Mikula, dr. Michal Palovčík, Ján Schultz, Jozef Šixta, dr. Ivan Stanislav Bohumil Trnečka. Tlačia Nitrianske tlačiarne, n. p., Nitra, Rg. č. RS 8261/68. Adresa redakcie: Hudobný život, Bratislava, Volgogradská 8, tel. 592-37. Administrácia: Vydavateľstvo OBZOR, n. p., Bratislava, Čs. armády 29/a. Inzerčné oddelenie: Bratislava, Gorkého 17. Rozširuje PNS. Objednávky predplatiteľov prijíma PNS - Oštréna expedícia tlače, administrácia odbornej tlače, Gottwaldovo nám. 48/IV., Bratislava. Objednávky odberateľov v zahraničí prijíma SLOVART, úč. spol., Suvorovova 16, Bratislava. Cena jedného výtlačku 2,- Kčs. Neobjednané rukopisy sa nevracajú.

So Zdenkom Mikulom

Predstava, akou závažnou zložkou celej rozhlasovej produkcie je hudba, zvedavosť, ako sa táto rozhlasová práca na Slovensku organizuje, nás priviedli do pracovne šéfa hudobného vysielania Československého rozhlasu v Bratislave, skladateľa Zdenka Mikulu. V rozhovore s ním sa nám otvorila široká oblasť zaujímavej práce, názorov a problémov.

Ako sa pozeráte na postavenie rozhlasu v hudobnom dianí na Slovensku a aké sú podľa vášho názoru špecifické možnosti rozhlasu?

Slovenské profesionálne hudobné umenie je mladé. Postupne sa vybudovali hudobné ustanovizne, bez ktorých niet hudobného života. V tomto prúde má svoje miesto i rozhlas. Napríklad náš rozhlasový orchester založili v roku 1929, čo pokladám za veľmi vážny moment v rozvoji slovenského profesionálneho hudobného umenia. Z neho vznikla Slovenská filharmónia, Slovenský filharmonický zbor i Slovenské kvarteto. Rozhlas má špecifické postavenie v hudob-

...O najmasovejšom šíriteľovi hudby

nom živote, lebo prichádza za poslucháčom priamo do domu. Nie je preto jedno, ako je organizovaný a vedený. Naš rozhlas je členom OIRT (Medzinárodná organizácia rozhlasu a televízie so sídlom v Prahe). Cestou tejto organizácie sa dá uplatniť slovenská tvorba a interpretácia umenia prakticky v každej krajine.

Ako je u nás — v republike organizované rozhlasové vysielanie a ako vyzerať z hudobného hľadiska?

Rozhlas vysiela na dvoch národných okruhoch českých a dvoch národných okruhoch slovenských. Jeden je spoločný — Hviezda. Potom je to zahraničné vysielanie, regionálne vysielanie (kraje v republike), vysielanie národnostné a — pochopte — vysielanie pre Prahu a Bratislavu. Vo všetkých znie hudba. Vedenie Československého rozhlasu v Bratislave vynakladá veľké sumy a venuje pozornosť tomu, aby mohlo zodpovedne plniť svoje úlohy. Hudobné vysielanie reprezentuje približne 60% vysielacieho času.

Akému poslucháčovi sú určene jednotlivé druhy vysielaní?

Jeden z dvoch národných okruhov (český s názvom Praha, slovenský — Bratislava) reprezentuje vysielanie pre masového poslucháča, ktorý má však aj vyššie kultúrne nároky. Druhý národný okruh, zatiaľ známy pod pojmom „tretí program“, dostane v najbližšej dobe názvy — v Čechách Víťava a na Slovensku Devín. Hlavnou úlohou tohto okruhu bude rozširovanie poznania a vzdelávanie socialistického človeka, poskytovanie bohatých estetických zážitkov. Súčasne bude vykonávať funkciu šíriteľa československej vzájomnosti (napr. my preberáme Pražskú jar, v Čechách zase Bratislavské hudobné slávnosti a pod.). Je určený najmä poslucháčom s istou úrovňou všeobecného i kultúrneho vzdelania a s vyššími kultúrno-politickými nárokmi. Spoločný okruh Hviezda vysiela spravodajstvo, aktuálnu publicistiku a do neprerušiteľného vysielania sa zapája prevažne rekreatívna

a ľudová hušba Čs. rozhlasu. Od septembra vznikne ľudový orchester pre potreby rozhlasu v Košiciach. Umelecké telesá majú svoje umelecko-administratívne vedenie.

Hovorili ste, že hudobnej produkcii slúži aj Experimentálne štúdio. Aká je náplň jeho činnosti?

Zameriava sa na produkciu elektroakustickej scénickej hudby pre potreby literárno-dramatického vysielania, na produkciu čínoherných efektov, zvučiek, stereo-testov a pod. a jednak na produkciu elektro-akustickej autonómnej hudby pre potreby hudobného vysielania.

Každé pracovisko Hudobného vysielania by si zasluhovalo osobitnú pozornosť a poskyťlo by množstvo zaujímavých informácií. Mohli by ste nám však povedať o nich aspoň niekoľko slov?

V redakcii symfonickej, opernej a komornej hudby pracujú napr. redaktori pre hudbu 20. storočia, pre operné

umenie, pre hudobnoslovné relácie a pod. Do sféry činnosti redakcie zábavnej a tanečnej hudby patria muzikály, operety, dychová hudba, jazz. Prvoradú úlohu tejto redakcie v nedávnej minulosti sme videli v rehabilitácii slovenskej tanečnej piesne. Myslím si, že práca na tomto úseku sa darí, jednak vďaka kvalitnému tanečnému orchestru a zásluhou kolektívu pracovníkov redakcie, ktorí vedú zainteresovať schopných skladateľov, textárov, aranžérov, interpretov a zabezpečiť kvalitnú nahrávaciu techniku, bez ktorej je moderná tanečná pieseň nemysliteľná.

Vo vysielaniach sa uplatňuje hudba každého druhu. Je toto východiskom pre organizáciu členenia Hudobného vysielania?

V Bratislave v rámci Hlavnej redakcie hudobného vysielania existuje redakcia symfonickej, opernej a komornej hudby, redakcia zábavnej a tanečnej hudby, redakcia ľudovej hudby a redakcia zahraničnej hudby. V Košiciach a v Banskej Bystrici sú tiež menšie hudobné redakcie. Hudobnej produkcii slúžia útvary, ako sú ústredný hudobný archív, ústredná kartotéka a diskotéka, Experimentálne štúdio. V Bratislave vedľa spomenutých redakcií a útvarov existuje Symfonický orchester Čs. rozhlasu — SOČR, Tanečný orchester Čs. rozhlasu — TOČR

aké miesto pripisujete tanečnej piesni?

Chceme, aby tanečná pieseň slúžila socialistickej spoločnosti, aby sa angažovala za súčasný život, aby vytvárala príjemnú atmosféru pre pracujúceho človeka. Zatiaľ sme sa zamerali predovšetkým na

O prostriedkoch komunikácie hudby

KLAUS JUNGK

Musik im technischen Zeitalter — Von der Edison-Walze zur Bildplatte, Berlin 1971

Špeciálnymi problémami funkcie hudby v jednotlivých masovokomunikačných médiách — na platni, v rozhlase, filme a televízii — a ich vývojom sa zaoberali z dielčích aspektov už početní autori. Zatiaľ chýbajúci syntetizujúci pohľad, a to nielen u nás, vyplnila publikácia Klausa Jungka „Musik im Technischen Zeitalter“. Práca — určená širokej verejnosti — je dôkazom skutočnosti, že Jungk je jedným z mála odborníkov, ktorí sú povolaní veľmi zasvätené (a pritom prístupne) sa vysloviť o prostriedkoch masovej komunikácie hudby. Predurčuje ho k tomu bohaté vedomostné zázemie z hudobnej vedy, filozofie, akustiky, germanistiky, dispozície skladateľa a výkonného umelca, ale aj dlhoročné praktické skúsenosti z rôznych funkčných zaradení vo filmovom priemysle, rozhlase a televízii.

Celosvetové rozšírenie hudby by bolo nemysliteľné bez rýchleho rozvoja technických prostriedkov. Je takmer neuveriteľné, že od konca 19. storočia (teda v rozmedzí prvých 100 rokov), prebehol zložitý vývoj, vedúci od prvého fonografu, platne, magnetofónového pásu, cez bezdrôtový telefón a rozhlas, cez nemy, zvukový, viacdimerálny a farebný film — k elektrickému záznamu obrazu, čierno-bielej televízii, až k obrazovej platni. Vyčíslené masovokomunikačné médiá skúma autor historicky — so zameraním na hudbu, a to zo všetkých rozhodujúcich aspektov: hudobno-umeleckého, estetického, sociologického, technického, politického, aj komerčného. Jungk poskytuje čitateľovi (v jednotlivých tematických okruhoch) logicky uzavretú a predsa mnohostranne bohatú pospájanú mozaiku vzájomného ovplyvňovania, podnecovania a koexistencie prostriedkov masovej komunikácie hudby tak, ako ju možno spoznať a hodnotiť z dnešného štádia rozvoja.

Práca je rozvrhnutá do štyroch okruhov. Úvod je venovaný všetkým fenoménom, ktoré predchádzali a dali podnet vzniku moderných masovokomunikačných prostriedkov. Ich ďalší rozvoj, funkčnosť a zmysel ich existencie vo vzťahu k hudbe sleduje autor v druhej, viac historicky zameranej kapitole. Ťažiskom práce je rozsiahla tretia kapitola. Jungk sa v nej zamýšľa nad základným problémom — problémom „umeleckosti“ médií masovej komunikácie. Kriticky a konštruktívne hodnotí v tomto zmysle v podstate už ujasnenú funkčnosť hudby na platniach a v rozhlase, v mnohom však ešte nedomyšlené a nedoriešené problémy jej využitia vo filme a hlavne v televízii. Záver publikácie podčiarkuje súčasné problémy hudby a zodpovednosť tvorcov hudobnej civilizácie (sprostredkovanéj masovokomunikačnými prostriedkami) voči budúcemu vývoju.

Pri hodnotení všetkých vyššie spomínaných médií masovej komunikácie z aspektu ich vzťahu k hudbe vidí Klaus Jungk kľúčový problém v adekvátnosti a kvalite ich funkčného využitia. Tieto dve kritériá sú pre autora rozhodujúce; zvlášť sympatické je, že Jungk nie je ochotný zľaviť z nich za cenu žiadnych kompromisov. Napriek nepochybnému vysokým kvalitám publikácie K. Jungka Musik im Technischen Zeitalter možno azda trochu ľutovať, že kniha nevyšla v pôvodnom, autorom zamýšľanom rozsahu. DARINA MÚDRA

tanečnú hudbu. Dôjde však aj na ostatné žánre. Tak každoročne vypisujeme súťaž o najlepšie spievanú polku a valčík. Redakcia ľudovej hudby nemá za úlohu prezentovať len slovenský folklór. Prináša aj relácie o folklóre z celého sveta. K zveľadeniu rozhlasové-

ho stvárnenia ľudovej hudby sa vytvorila pred dvomi rokmi medzinárodná rozhlasová súťaž — Prix Bratislava.

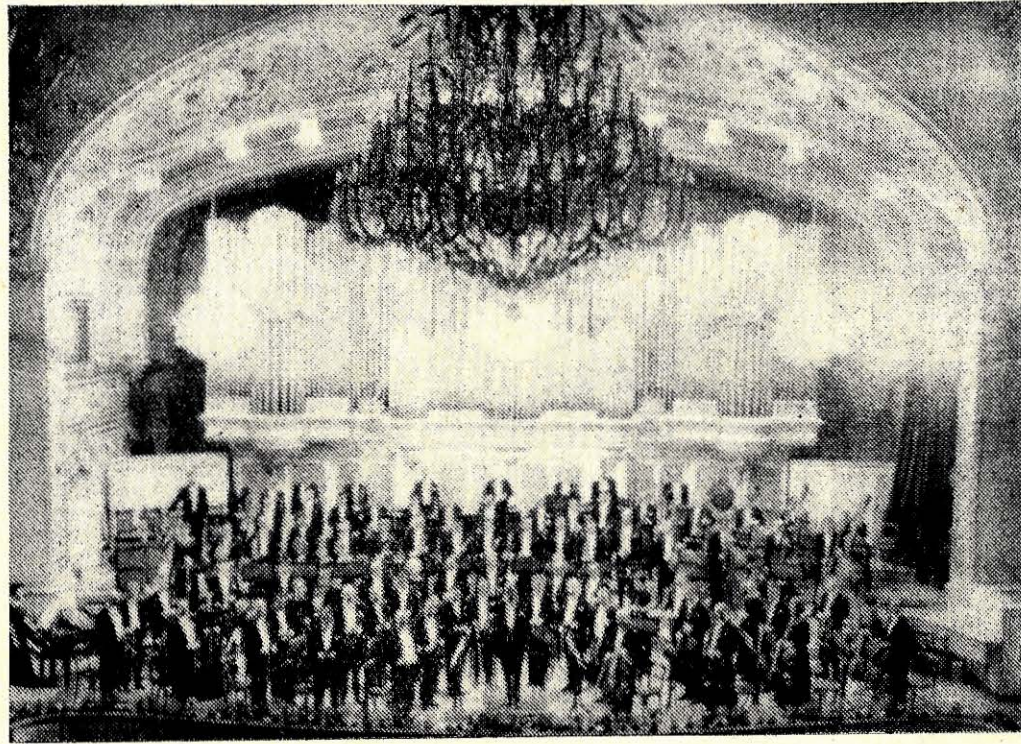
S akými problémami je spojená umelecká realizácia diel, ktoré prichádzajú do vysielania?

Na realizácii sa podieľajú nielen interné hudobné telesá, ale aj Slovenská filharmónia a slovenské komorné súbory i sólisti. Máme k dispozícii len jedno stereo-pracovisko. Celkovo slúžia hudobnej realizácii dve hudobné štúdiá, o ktoré sa zväzda doslova bojuje a sú v prevádzke nepretržite od 9. hod. do 22.30 hod. Po nás však prichádza na rad zase televízia a OPUS. Oblúbená televízna HIT-paráda sa nakrúca u nás — v noci.

Práca v rozhlase nedovoľuje poľaviť v pracovnom rytme. Poslucháčovi treba servírovať pútavé a pestré relácie. Ako sa to všetko dá zvládnuť?

Máme kolektív ľudí, ktorých si vážim, lebo robia svoju vec s veľkým záujmom, teší ich každý úspech, hľadajú vždy nové spôsoby práce, prichádzajú stále s novými nápadmi. Stanovili sme si štyri pracovné zásady: na najvyššej profesionálnej úrovni poskytnúť poslucháčovi hlboké umelecké zážitky, vzdelávať ho, informovať a poskytnúť ušľachtilú zá-

Zhovárala sa: M. MESAŘOŠOVA

Symfonický orchester čs. rozhlasu v Bratislave, nositeľ Radu práce.

Knižnica učiteľa hudobnej výchovy

(Dokončenie z 2. str.)

Nepostrádateľnou príručkou pre počnvanie opier je: Opera, sprievodca opernou tvorbou od A. Hostomskej. Je to informačná kniha o operných skladateľoch a ich dielach.

Pre rozbor skladieb svetových skladateľov v 9. ročníku vhodné je dielo Mirka Očadlíka Svět orchestru. Je v ňom rozobrané a notovými ukázkami ilustrované veľké množstvo skladieb J. Haydna, W. A. Mozarta, L. v. Beethovna, F. Schuberta, C. M. Webera, F. Liszta, R. Wagnera, G. Verdiho, F. Chopina, M. I. Glinku, M. P. Musorgského, N. R.

Korsakova, P. I. Čajkovského, E. H. Griega, C. Debussyho, M. Ravela a i.

Podobnému účelu dobre poslúži i dielo: Poslouchajte s námi, I. a II. diel.

Z oblasti ideovo-výchovnej práce Krajský pedagogický ústav v Bratislave vydal r. 1971 pre vnútornú potrebu metodickú štúdiu vedeckého kabinetu H. J. Klocháňa: Komunistická výchova v hudobnej výchove. V štúdiu rozoberá v teoreticko-praktickej rovine, ako môže hudobná výchova svojimi špecifickými prostriedkami výrazne prispieť k formovaniu komunistického presvedčenia mládeže, k výchove ku socialistickému vlastenectvu a proletárskemu internacionalizmu, ako hudobná výchova prispieva k formovaniu svetonázorového pohľadu na vývin ľudskej spoločnosti vo svetle dejín hudobného umenia.

Podobné zameranie má i práca I. Poledňáka a J. Budíka: Výchova hudbou.

Veľmi praktická je Malá encyklopédia hudby, ktorú spracoval kolektív autorov pod vedením Mariána Juríka. Vydal Obzor v Bratislave. Cena 75.— Kčs. Počet strán 642. Je koncipovaná ako príručka pre najširší okruh záujemcov o hudbu, ale veľmi dobre poslúži i učiteľom hudobnej výchovy. Je v nej heslovitý obraz o všetkých oblastiach hudby.

Podobným účelom poslúži v menšom rozsahu i príručka A. Cmirala: Základní pojmy hudební. Vydalo SPN v Prahe. Cena 19.— Kčs.

Pre ujasnenie a utvrdenie hudobných foriem je vhodné odborné spracované dielo: Formy a druhy hudobného umenia od L. Burlasa.

Pri preberaní jazzovej hudby v 9. ročníku môžeme použiť: Kapitoly o jazzu od I. Poledňáka, alebo Tvář jazzu od L. Dorážku.

Rozvíjanie dvojhlasu a viachlasu od E. Višňovskej tiež veľmi dobre poslúži dennej praxi.

V knižnici by nemali chýbať ani diela, ktoré hudbu popularizujú ako sú napr.: Obrázky zo sveta hudby od M. Žikavského, Hudobná čítanka pre mládež od N. Beránka, od K. Dubeckého Majstri piatich čiar a ABC mladého poslucháča hudby, Jak poslouchat hudbu od M. Barvíka, Hudba pre všetkých od L. Stokovského, Promluvmě si o hudbě od C. Rypla, Hudobné chvíľky v záujmových zariadeniach od T. Sedlického, Slávna minulosť českej hudby, Slávna minulosť nemeckej hudby, Ruská národná hudba, životopisy slávnych skladateľov, operné libretá, partitúry diel, ktoré prehrávame, ABC pre diskofilov a mnoho iných.

Anton ZÁVODSKÝ